

На местната власт ѝ липсват ресурси и капацитет

Препоръките на международните организации към България по-често се съсредоточават върху проблемите на национално ниво - от корупцията през съдебната система до качеството на законотворчеството. [Новопубликуван анализ](#) на Организацията за икономическо сътрудничество и развитие (ОИСР) вместо това се фокусира върху особеностите на местната власт, предизвикателствата пред децентрализацията и растящото неравенство между отделните райони на страната и столицата.

На първо място анализът установява, че България е постигнала значителен прогрес в социално-икономическото си развитие в трите десетилетия след краха на социалистическия режим. Това, очаквано, идва и с трансформация на свърхцентрализираните институции към система на управление и вземане на решения на много равнища. Въпреки това анализаторите на ОИСР отбелязват също, че въпреки скъсяването на дистанцията с икономическото развитие на ЕС, страната остава на опашката и среща значителни проблеми както с подходното неравенство, така и с бедността.

Сред притеснителните тенденции, очертани в доклада е и задълбочаването на социално-икономическите различия както между отделните региони на страната, така и спрямо централноевропейското равнище след влизането на страната в ЕС, въпреки големите инвестиции в регионално развитие, финансирани от кохезионните фондове. Анализът описва казуса на България като „остров на просперитет“, в който има малка добре развита територия и изостанала периферия – големите разлики в развитието са между столицата и останалите райони, като това важи дори за целия Югозападен район за планиране, който съсредоточава почти ½ от националния БВП, с тенденция делът му да се увеличава; същото важи и за София (столица). Авторите отбелязват развитието на Пловдив, Варна и Бургас като алтернативни икономически центрове и балансъори на столицата, но отвъд тях останалата част от страната остава назад в развитието си.

Като цяло, според доклада регионалното развитие се увенчало със „смесен успех“. Според авторите страната е положила усилия за създаване на по-интегриран подход към регионалната политика, но те са били възпрепятствани от една страна от икономическите проблеми, породени от кризата след 2008 г., а от друга – от все по-задълбочаващите се социални и демографски проблеми на редица региони. Като проблем се изтъква и централизирания („отгоре-надолу“) подход към разработването на регионални политики, който често изключва местната власт от процеса.

Анализът поставя акцент върху обстоятелството, че въпреки няколко програми и стратегии за децентрализация, България остава силно централизирана. Общините – посочени като единственото равнище на реална децентрализация – реализират едва 20% от публичните разходи (или 7% от БВП на страната), на фона на 34% средно за ЕС (15% от БВП). Фискалната децентрализация се посочва като най-слабото звено на общия процес на децентрализация, въпреки че се наблюдават дефицити и в политическата и административна децентрализация.

Като основно предизвикателство пред местната власт се посочват ниската фискална автономия и ограничените бюджети на общините, които ги възпират да предоставят качествени услуги, да правят инвестиции и да насочват развитието си, особено предвид че общинските харчове се определят до голяма степен от централното правителство. Анализът вижда проблеми и в административния капацитет и демократичния процес на местното ниво.

В най-общ план, авторите на анализа на ОИСР препоръчват няколко стъпки за постигане на реална децентрализация, по-добро регионално развитие и подобряване на дейността на местната власт:

- **Преминаване към движен от местното ниво и интегриран подход за регионална политика.** Според анализа регионалните политики следва да вземат предвид особеностите на различните райони на страната, и да поставят в центъра на процеса на вземане на решения местната власт. Акцент се поставя и върху качеството на процеса на вземане на решения, прозрачността и координацията между различните местни власти.
- **Подобряване на общинската децентрализация: повече капацитет и ресурси и по-добро общинско управление.** Авторите посочват, че е необходимо реформиране на настоящите поставени цели за общинска децентрализация и мерките за постигането им. От значение са и подобряването на механизмите на координация между различните равнища на управление, по-ефективната административна децентрализация, както и реалната фискална децентрализация и повишаването на фискалната отговорност на местната власт.
- **Реформиране на местната власт с цел повишаване на капацитета и постигане на регионалните цели.** Докладът посочва, че е необходимо изясняване на ролите на различните равнища на местна власт. Според авторите областите следва да оперират като деконцентрирани териториални администрации, чиято роля е вертикалната и хоризонтална интеграция и контрол над общините, но не и пряко да се занимават с регионално развитие.

Голяма част от изводите на анализа на ОИСП съвпадат и с тези, направени от ИПИ в рамките на дългогодишната работа на института в областта на местната власт и регионалното развитие. Повече за настоящите предложения на ИПИ за реална децентрализация можете да прочетете на специализирания сайт за фискална децентрализация dvenasto.bg